

**T.C. İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ**

**DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ
WORKING PAPER SERIES**

Tartışma Metinleri

WPS NO/ 68/ 2017-01

**TÜRKİYE ELEKTRİKLİ EV CİHAZLARI SEKTÖRÜNÜN ULUSLARARASI
REKABET GÜCÜNÜN İNCELENMESİ**

Çiğdem TÜRK*

Muhittin ADIGÜZEL†

* cigdem.sayyed@yucelboru.com.tr T.C. İstanbul Ticaret Üniversitesi Uluslararası Ticaret Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

† madiguzel@ticaret.edu.tr T.C. İstanbul Ticaret Üniversitesi Öğretim Üyesi İşletme Fakültesi İktisat Bölümü Yrd. Doç. Dr. Muhittin ADIGÜZEL

Özet

Bu çalışmanın amacı, çeşitli yönleri ile rekabet gücü kavramını irdelendikten sonra Türkiye GTİP’inde 8516 kodlu elektrikli ev cihazları sektörünün sahip olduğu rekabet gücünü Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (AKÜ) yöntemi ile belirlemektir. Bu çerçevede TradeMap veri tabanından yararlanılarak, Türkiye’nin 2005 – 2015 yılları arasındaki elektrikli ev cihazları sektörüne ait dış ticaret verileri incelenmiş; Türkiye’nin elektrikli ev cihazları sektöründe genel olarak rekabet gücünün düşük ve sınırdaki olduğu ancak 851621 GTİP kodlu depolu ısıtıcı radyatörler, 851629 GTİP kodlu elektrikli ısıtma cihazları aksam ve parçaları, 851660 GTİP kodlu pişirici ve kızartma cihazları ürün grubunda rekabet gücünün yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler, Rekabet, Uluslararası Rekabet Gücü, Elektrikli Ev Aletleri

Abstract

The purpose of this study is to examine the various aspects and concepts of competitiveness, The competitive power of the electrical household appliances sector of Turkey is based on the Revealed Comparative Advantages (RCA) method to identify the sub-sectors that need to be identified and developed. By using the Trademap data base, the foreign trade data of the household appliances sector between 2005 and 2015 were collected and examined. Turkey's electrical household appliances sector has generally been found to have a low competitive power, but 851621 GTIP coded heated radiators, 851629 GTIP coded electric heating appliances components and parts, 851660 GTIP coded cooking appliances have been found to have a high competitive power.

Keywords: Revealed Competitive Advantages, Competition, International Competitiveness, Electrical Household Appliances

Giriş

Günümüzün küreselleşen dünya ekonomisinin en önemli özelliklerinden birisi yoğun rekabettir. Ticaretin giderek serbestleştiği, iletişimin hızlandığı, yenilik ve teknoloji gereksiniminin arttığı, sınırların kalktığı, ekonomik entegrasyonların yaygınlaştığı günümüz dünyasında, firmaların, sektörlerin, ülkelerin artık hiper rekabet içinde olduğu görülmektedir(Adıgüzel, 2011).

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye elektrikli ev cihazları sektörünün uluslararası rekabet gücünün Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler yaklaşımı ile ölçülerek, bu sektörün rekabetçiliğinin belirlenmesi ve sonuçlardan elde edilen verilerin değerlendirilerek sektörün uluslararası rekabet gücünün ortaya konulmasıdır. Elektrikli ev cihazları sektörünün önde gelen firmalarının üst düzey yetkilileri ile derinlemesine mülakatlar yapılmış olup sektörle ilgili detaylı bilgiler edinilmiştir.

1.Rekabet Kavramı

Rekabet kavramı; aynı amacı güden kimseler arasındaki çekişme, yarışma ve yarış olarak tanımlanmaktadır (TDK, 1998, s.1219). Rekabet, serbest piyasa koşullarında faaliyet gösteren en az iki işletmenin veya tüzel kişinin mevcut pazar payını arttırmak ve rakibine karşı üstünlük sağlayabilmek adına yaptığı stratejik girişimdir (Güleş ve Bülbül, 2004, s.38). Bir başka tanıma göre rekabet ürünlerin kim tarafından, ne kadar üretileceği, hangi ticari koşullarda ve hangi fiyattan pazarlanacağını belirlemek amacıyla, birimlerin ekonomik kavramlarını bağımsız olarak alabilmeleri olgusunu içeren ekonomik yarış olarak tanımlanmaktadır (Adıgüzel, 2011a, s.9).

1.1. Rekabet Gücü Kavramı

Küreselleşme, serbestleşme politikaları, iletişim, bilgi, üretim, ulaştırma gibi birçok teknoloji alanında kaydedilen ilerlemeler ve yönetim, pazarlama tekniklerindeki gelişmeler sayesinde mal ve hizmet üretimi ve ticareti yüksek düzeyde artmıştır. Bu artışlarla beraber firmalar, yurtiçi ve yurt dışındaki rakipleriyle, fiyat ve kalite açısından eskiye oranla daha çok rekabet etmeye başlamışlardır (Kaldırımcı, 2003, s.105). Rekabet gücü kavramını genel olarak tanımlayacak olursak; firmaların, bölgelerin ya da ülkenin, uluslararası rekabette görece olarak daha yüksek gelir ve istihdam seviyesindeki üretim gücüdür (Adıgüzel, 2011, s.12).

Araştırmacılar tarafından rekabet gücünün ölçülmesi adına yapılan çalışmalar, işletmelerin bu rekabet yarışındaki yerlerini belirlemeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Dünya Ekonomik Forumu (World Economic Forum – WEF) göre rekabet gücü, girişimcilerin ürün ve hizmetleri tasarlama, üretme ve fiyatlandırma kısımlarında rakiplerine karşı üstünlük sağlamalarıdır (World Economic Forum, 1989, s.5-12).

2. Rekabet Gücünün Ölçülmesi

Rekabet gücünü firma düzeyinde, endüstri ve ulusal düzeyde ölçmek için çeşitli hesaplama yöntemleri geliştirilmiştir. Bu modellerde kullanılan değişkenler, rekabet gücü üzerinde etkili olduğuna inanılan ekonomik göstergelerden oluşmaktadır.

Rekabet gücü, incelenen düzeye göre değişiklik gösteren bir kavramdır. Firmaların rekabetçi olmasını sağlayan unsurlar ile endüstri veya ülkeyi rekabetçi olmasını sağlayan unsurlar birbirinden farklıdır ve bu anlamda rekabet gücü farklı boyutlar taşımaktadır. Bu sebepten rekabet gücünün ölçülmesi, rekabet gücünü belirleyen faktörleri dikkate almayı önemle gerektirmektedir (Buckley, Pass, & Prescott, 1988, s. 178-179). Çalışmada Türkiye elektrikli ev cihazları sektörünün rekabet gücünün ölçülmesi için Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (AKÜ) yöntemi kullanılmıştır.

2.1. Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Yöntemi - AKÜ (Revealed Comparative Advantage - RCA)

Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler yaklaşımı, rekabet gücünü belirlemede en çok kullanılan yöntemlerden biridir. Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler yöntemi, bir ülkenin karşılaştırmalı üstünlüğü olan malları belirlemek için kullanılan bir göstergedir. Bu gösterge, RCA katsayısı ile ifade edilmektedir. Söz konusu katsayı, dış ticaret verileri kullanılarak türetilir (Demir, 2002, s.229-234). RCA, aşağıda belirtilen formül yardımıyla hesaplanabilir (Laursen, 1998, s.5); Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler;

$$RCA = (X_{ij} / X_{it}) / (X_{nj} / X_{nt}) = (X_{ij} / X_{nj}) / (X_{it} / X_{nt})$$

şeklinde formüle edilmektedir. Burada X, ihracat; i, ülke; j, sanayi veya ürün grubu; t, tüm sanayiler; n tüm ülkeleri göstermektedir. RCA hesabının payında ülkenin sektör ihracatının toplam ihracatı içindeki payı yer alırken, paydada dünya ihracatı içinde sektör ihracatının payı yer almaktadır.

3.Elektrikli Ev Cihazları Sektörü

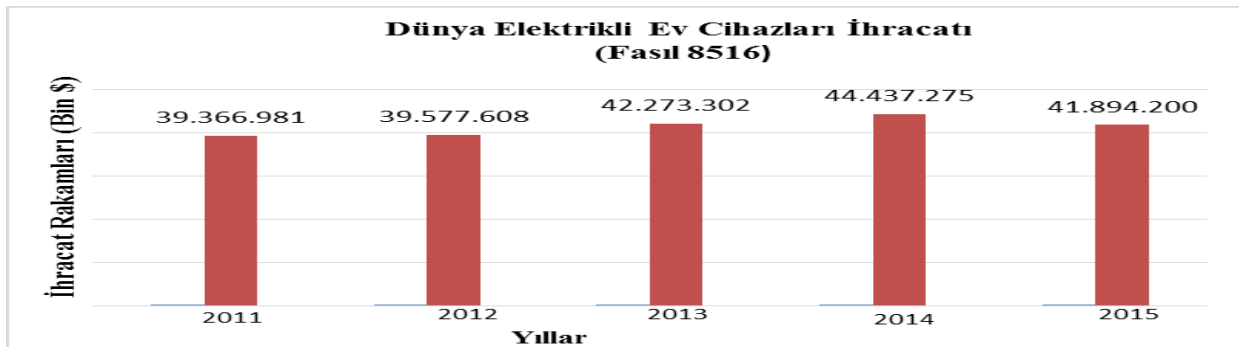
3.1.Elektrikli Ev Cihazları Sektörünün Dünya'daki Yeri

Elektrikli ev cihazları sektöründe kullanılan teknolojinin gelişmekte olan ülkelere lisans yoluyla edinmesi ve aynı zamanda talebin artması ile birlikte; üretim, gelişmiş ülkelere doğru kaymaya başlamıştır. Diğer taraftan Batı Avrupa sektörde lider konumundayken, son dönemlerde bu liderliğini Güney Avrupa ülkelerine kaptırılmış durumdadır. Amerika kıtasında da üretim, ABD'den Latin Amerika ülkelere doğru kaymaya başlamıştır (T.C.Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2012, s.12). Teknolojinin gelişmesiyle ülkeler arasındaki teknolojik fark giderek azalmaktadır. Teknolojik gelişmelerin getirmiş olduğu bu avantaj ile artık gelişmekte olan ülkelerin üreticileri, gelişmiş ülkelerin üreticileri ile kıyasıya rekabet içine girmişlerdir. Hatta gelişmekte olan ülkelerin üreticileri aynı kalitedeki ürünü gelişmiş ülkelerin üreticilerine kıyasla daha ucuza üretebilir konuma gelmişlerdir. Günümüzde artık elektrikli ev cihazları ürünlerinin kullanımı ülkelerin gelişmişlik göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Gelişmiş ülkelerde elektrikli ev cihazları kullanım oranı az gelişmiş ülkelere göre daha fazladır. Gelişmiş ülkelerde doyuma ulaşan pazar dolayısıyla bu pazarlarda büyüme durmuş, bu da yeni pazarlara yönelme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Pazarın doyuma ulaşması ile beraber firmalar arası rekabeti daha da arttırmış ve firmaların daha kaliteli ve yeni ürünleri piyasaya sürmelerini sağlamıştır.

3.1.1. Dünya Elektrikli Ev Cihazları Sektörü İhracatı

Dünya elektrikli ev cihazları ihracatı 2015 yılında 41.894.200 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dünya elektrikli ev cihazları ihracat rakamları Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Dünya Elektrikli Ev Cihazları İhracatı

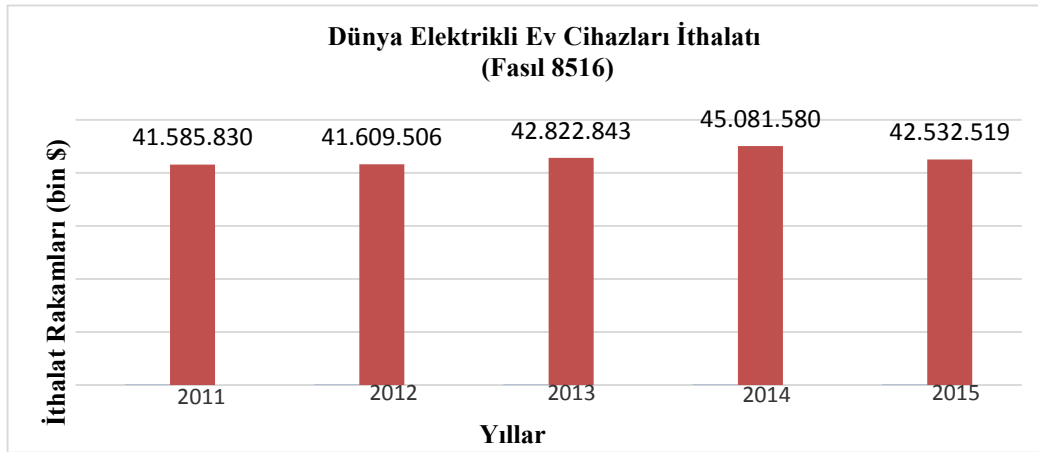
Kaynak: Trademap'ten alınan veriler kullanılarak hesaplanmıştır.

Şekilde verilen elektrikli ev cihazları ihracatı verilerine göre 2011 yılında 39.366.981 milyar dolar ihracat hacmi olan sektör her geçen yıl artarak 2012 yılında 39.577.608 milyar dolar, 2013 yılında 42.273.302 milyar dolar, 2014 yılında 44.437.275 milyar dolar ve 2015 yılında biraz düşüş yaşayarak 41.894.200 milyar dolar ihracat hacmine ulaşmıştır.

3.1.2. Dünya Elektrikli Ev Cihazları Sektörü İthalatı

2015 yılında 8516 faslında dünya toplam elektrikli ev cihazları ithalatı 42.532.519 milyar dolar değerinde gerçekleşmiştir. Aşağıdaki şekilde ilgili fasıldaki dünya toplam ithalat rakamları verilmiştir.

Şekil 2. Dünya Elektrikli Ev Cihazları İthalatı

Kaynak: Trademap'ten alınan veriler kullanılarak hesaplanmıştır.

Trademap'ten alınan bu verilere göre 2011 yılında yapılan toplam ithalat 41.585.830 milyar dolar değerinde, 2012 yılında 41.609.506 milyar dolar değerinde gerçekleşmiştir. 2013 yılında 42.822.843 milyar dolara yükselmiş olan ithalat hacmi 2014 yılında daha da artarak 45.081.580 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. 2015 yılında ise gerileyerek 42.532.519 milyar dolarlık hacime ulaşmıştır.

3.2. Elektrikli Ev Cihazları Sektörünün Türkiye'deki Yeri

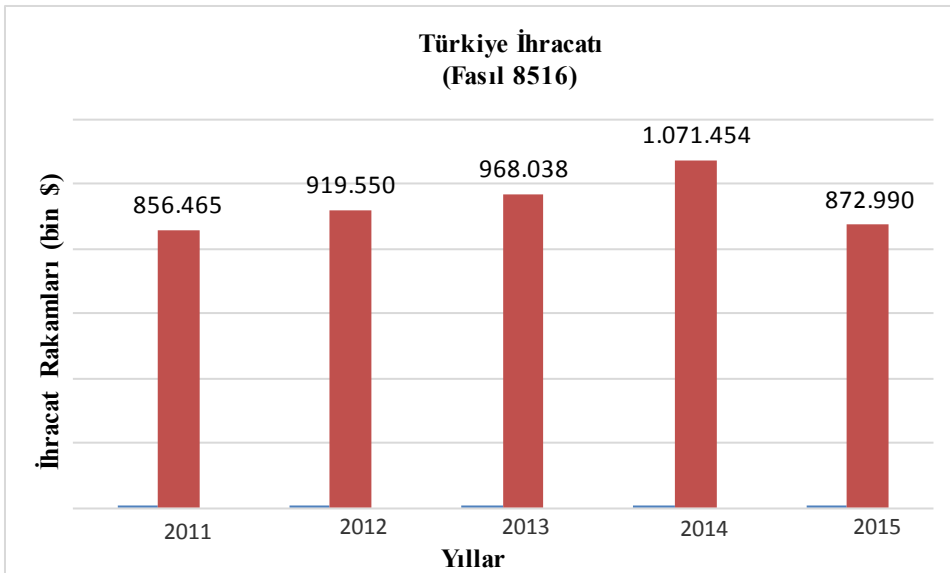
Türkiye'de elektrikli ev cihazları sektöründe ilk üretim 1955 yılında İstanbul'da montaj sanayiine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir (Öztaşkın, 2007, s.97). Söz konusu sektör içinde 1980'lere kadar çok az sayıda firma faaliyet göstermekteydi. 1980'lerden sonra piyasa ekonomisi uygulamalarının yaygınlaşmasına ile beraber sektörde faaliyet gösteren firma

sayısı gittikçe artmıştır. Günümüzde Türk elektrikli ev cihazları sektöründe yaklaşık 10 civarında büyük üretici, 100'e yakın küçük ve orta ölçekli üretici ile 20 civarında ithalatçı firma olmak üzere 130 civarında firma faaliyet göstermektedir (T.C.Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2012, s.16).

3.2.1. Türkiye Elektrikli Ev Cihazları Sektörü İhracatı

Söz konusu sektör elektrikli ev cihazlarının ihracatına bağlı olarak gelişmekte olup Türkiye'nin elektrikli ev cihazları ihracatı 2011 - 2014 yılları arası olan dönemde her yıl artış göstererek seyretmiştir.

Şekil 3. Türkiye Elektrikli Ev Cihazları İhracatı (Fasıl 8516)

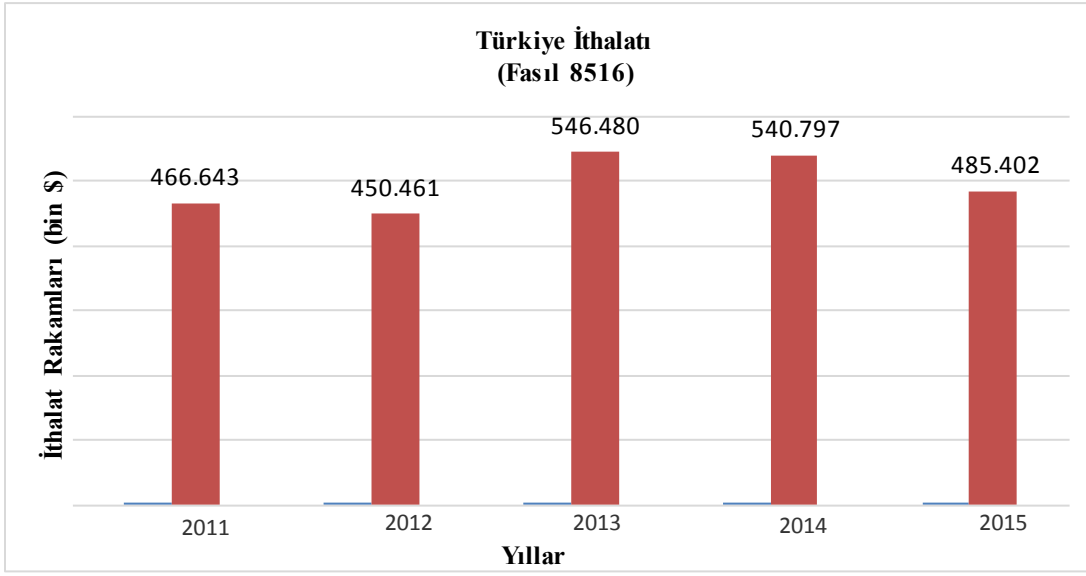
Kaynak: Trademap'ten alınan veriler kullanılarak hesaplanmıştır.

2011 yılında 856 milyon dolar, 2012 yılında 919 milyon dolar, 2013 yılında 968 milyon dolar ve 2014 yılında 1,07 milyar dolar ihracat hacmine ulaşmıştır. 2015 yılında ise gerileyerek 872 milyon dolar ihracat hacmi seviyelerine gelmiştir.

3.2.2. Türkiye Elektrikli Ev Cihazları Sektörü İthalatı

Aşağıdaki şekilde Türkiye'nin son 5 sene içerisinde yapmış olduğu elektrikli ev cihazları sektöründeki ithalat rakamları verilmiştir.

Şekil 4. Türkiye Elektrikli Ev Cihazları İthalatı (Fasıl 8516)

Kaynak: Trademap'ten alınan veriler kullanılarak hesaplanmıştır.

Türkiye için yukarıdaki şekile bakıldığında 2011 ile 2015 yılları arasında ithalat hacminin dalgalı bir şekilde seyrettiği görülmektedir. 2011 yılında 466 milyon dolar ithalat gerçekleştiren Türkiye 2012 yılında düşüş yaşayarak 450 milyon dolar ithalat gerçekleştirmiştir. 2013 yılında 546 milyon dolar ithalat hacmi ile son 5 yılın en yüksek ithalat hacmine ulaşmıştır. 2014 ve 2015 yıllarında ithalat hacminde daralma yaşandığı görülen Türkiye sırası ile 540 milyon dolar ve 485 dolar ithalat gerçekleştirmiştir.

4. Araştırmaya İlişkin Yöntem ve Bulgular

4.1. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmanın bu bölümünde 8516 GTIP numaralı alt sektörlerin 2005 – 2015 yılları arasındaki rekabet gücü Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Faydalanılan formül aşağıda yer almaktadır.

$$RCA = (\ln [(X_j / X_t) / (M_j / M_t)]) * 100$$

Bu çerçevede, RCA'lara göre sektörlerin rekabet gücü; $RCA > 50$ ise o sektörün rekabet gücünün yüksek, $-50 < RCA < 50$ ise o sektörün rekabet gücünün sınırdaki olduğu, $RCA < -50$ ise o sektörün rekabet gücünün düşük olduğu kabul edilmektedir (Adıgüzel, 2013).

Araştırmada Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC) tarafından ülkelerin gümrüklerinden ithalat ve ihracat verilerinin derlendiği Trademap Veri Tabanından yararlanılmıştır.

3.2. Araştırmanın Bulguları

Araştırmada, ülkelerin dış ticaret istatistiklerini kullanarak ulusal ve ya uluslararası karşılaştırmalar yapabilmek için kurulmuş olan Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP) kullanılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre 8516 GTİP kodu ile kodlanmış olan elektrikli ev cihazları sektörü ve bunun 6 haneli alt sektörlerinin son 10 yıllık dönem itibari ile AK değerleri hesaplanmıştır.

Tablo 1. GTİP 8516 Alt Sektörler İçin Hesaplanan Ak Değerleri

GTİP	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
851650	-258,1	-293,3	-228,8	-303,3	-250,5	-276,2	-266,6	-231,4	-232,6	-201,4	-234,8
851672	-294,9	-266,3	-165,2	-150,7	-132,4	-161,5	-126,9	-140,1	-170,7	-122,5	-136,0
851679	-93,7	-152,4	-210,8	-212,9	-172,7	-143,6	-88,5	-97,8	-92,9	-73,5	-94,6
851633	-107,4	-142,3	-119,5	-95,0	-51,8	-68,1	-15,1	-97,6	-75,5	-86,6	-84,0
851690	4,9	-6,3	1,2	-29,2	-49,4	-60,3	-29,8	-38,2	-12,5	-10,8	-20,5
851610	-115,8	-80,3	-80,1	-69,3	-67,0	-75,6	-61,3	-1,2	22,7	71,9	-78,4
851680	-34,5	-31,8	-38,4	-76,5	-62,6	-19,4	-26,7	-50,3	-23,4	-28,5	-47,8
851621	-12,9	-6,6	138,0	276,4	323,5	165,6	702,9	424,5	305,1	361,9	724,0
851629	161,2	105,8	85,4	133,3	130,9	166,2	173,7	154,4	170,2	157,5	170,9
851632	-348,7	-329,5	-353,6	-419,5	-313,2	-230,3	-232,6	-293,3	-243,0	-249,5	-275,4
851660	208,7	205,2	215,8	218,8	236,7	260,0	252,4	255,6	241,1	252,1	236,1
851671	-64,4	-49,9	-51,8	-77,9	-95,5	-27,0	-55,8	-39,5	-104,5	-87,2	-72,7
851631	-327,6	-308,8	-258,0	-293,2	-207,9	-194,3	-198,9	-205,9	-219,9	-242,4	-204,4
851640	-264,6	-260,5	-286,8	-303,6	-250,7	-154,3	-128,0	-166,6	-190,7	-166,2	-201,0

GTİP 51650 Mikrodalga fırınlar sınıfında 2005 yılında – 258,1 olarak gerçekleşen AKÜ değeri dalgalı bir şekilde devam ederken 2008 yılında -303,3 değerinde gerçekleşmiştir. 2009 yılında -250,5 değerinde olan AKÜ değeri 2010 yılından itibaren 2014 yılına kadar artarak devam etmiştir. 2014 yılında -201,4 olan AKÜ değeri, 2015 yılında tekrar azalarak -234,8 olarak gerçekleşmiştir. Mikrodalga fırınlar sınıfında Türkiye'nin rekabet gücü yoktur.

GTİP 851672 Ekmek kızartma makinaları sınıfında 2005 yılında – 294,9 olarak gerçekleşen AKÜ değeri 2009 yılına kadar artış göstermesine rağmen -132,4 değerinde kalmıştır. 2010 yılında tekrar düşüş göstererek AKÜ değeri -161,5 olarak hesaplanmıştır. 2011 ile 2014 yılları arasında -126,9 ile -170,7 değerleri arasında seyreden AKÜ değerleri 2014 yılı için -122,5 olarak hesaplanmıştır. 2015 yılında ise düşüş gösteren AKÜ değeri -136,0 değerinde kaydedilmiştir. Ekmek kızartma makinaları sınıfında Türkiye'nin rekabet gücü yoktur.

GTİP 851679 Diğer elektrikli ev aletleri(Fritöz, Kettle vb.) sınıfında Türkiye'nin rekabet gücü için AKÜ değerleri irdelendiğinde 2005 yılında – 93,7 olarak gerçekleşen AKÜ değerinin giderek düşerek 2008 yılında -212,9 seviyesine geldiği saptanmıştır. 2009 yılından sonra AKÜ değerlerinde yükselme olduğu görülmüş olmasına rağmen 2014 yılında ancak -73,5 seviyesine kadar gelebilmiştir. 2015 yılında tekrar bir azalma göstererek -94,6 AKÜ değerinde gerçekleşmiştir. Diğer elektrikli ev aletleri(Fritöz, Kettle vb.) sınıfında rekabet gücünün $-50 < RCA < 50$ arasında bir değerde yer alamadığı için rekabet gücü yoktur.

GTİP 851633 El kurutma cihazları sınıfında 2005 yılında -107,4 olarak hesaplanmış olan AKÜ değerleri 2009 yılında sınıra yaklaşmış olup -51,8 seviyesine gelmiştir. 2011 yılında -15,1 olarak hesaplanan AKÜ değerleri bundan sonraki senelerde gerileyerek 2014 yılında -86,6 ve 2015 yılında da -84,0 olarak hesaplanmıştır. El kurutma cihazları sınıfında Türkiye'nin rekabet gücü yoktur.

GTİP 851690 Elektrikli ev aletleri aksam ve parçaları sınıfında 2005 – 2007 yılları arasında 4,9 ile 1,2 değerleri arasında hesaplanan AKÜ değerleri rekabet gücünün sınırda olduğunu göstermektedir. 2008 yılından itibaren sürekli gerileyen bu değerler, 2010 yılında rekabet gücünün olmadığı -50 alt sınırının altına düşerek -60,3 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılından itibaren ise AKÜ değerleri artış göstermeye başlamıştır fakat rekabet gücünün sınırda olduğu

değer aralıklarını geçememiş ve rekabet gücünün sınırda olduğu aralıkta kalmıştır. 2015 yılında ise tekrar düşüş yaşayarak -20,5 değerinde gerçekleşmiştir.

GTİP 851610 Elektrikli anında veya depolu su ısıtıcılar ve daldırma tipi ısıtıcılar sınıfında Türkiye'nin rekabet gücü irdelendiğinde 2005 yılında AKÜ değerleri -115,8 olarak hesaplanmıştır ve rekabet gücünün 2005 yılında düşük olduğu görülmüştür. 2006 ile 2011 yılları arasında AKÜ değerleri -50 değerinin altında hesaplanmış olup yine bu yıllarda da rekabet gücünün düşük olduğu gözlemlenmiştir. 2012 yılından sonra giderek artış gösteren AKÜ değerleri 2014 yılında 50 sınır değerini geçerek 71,9 olarak hesaplanmıştır ve 2014 yılında rekabet gücünün var olduğu görülmüştür. 2015 yılında ise tekrar -50 değerinin altına hızla bir düşme gerçekleşmiş olup AKÜ değeri -78,4 değerinde gerçekleşmiştir.

GTİP 851680 Elektrikli ısıtıcı rezistanslar sınıfında AKÜ değerleri hesaplandığında 2005 – 2007 yılları arasında rekabet gücünün sınırda olduğu gözlenmiştir. 2008 ve 2009 yıllarında AKÜ değerlerinde düşüş gözlenmiş olup bu yıllarda rekabet gücünün sınırların altında yani düşük olduğu saptanmıştır. 2010 yılında artış gösteren AKÜ değerleri 2015 yılına kadar sınıra yakın değerlerde hesaplanmıştır. Elektrikli ısıtıcı rezistanslar sınıfında Türkiye'nin rekabet gücü yoktur.

GTİP 851621 Depolu ısıtıcı radyatörler sınıfında 2005 yılında -12,9 olarak hesaplanan AKÜ değerleri 2010 yılı hariç 2011 yılına kadar sürekli artış göstererek rekabet gücünün arttığı görülmüştür. 2012 – 2015 yıllarında AKÜ değerlerinde azalmalar görülmüş olsa da değerler sınırlarında üstünde hesaplanmıştır. Özellikle 2015 yılında 724,0 olarak hesaplanan AKÜ değerleri, 2005-2015 yılları arasındaki bu dönemde en yüksek değer olarak saptanmış olup 2015 yılında depolu ısıtıcı radyatörler sınıfının rekabet gücünün en yüksek olduğu görülmüştür dolayısıyla depolu ısıtıcı radyatörler sınıfında Türkiye'nin rekabet gücünün yüksek olduğu saptanmıştır.

GTİP 851629 Elektrikli ısıtma cihazları aksam ve parçaları sınıfında Türkiye'nin rekabet gücü için AKÜ değerleri irdelendiğinde, 2005 yılında 161,2 olarak hesaplanan AKÜ değerinin 2009 yılına kadar gerileyerek 130,9'a düşmüş olduğu görülmüştür. 2010 ve 2011 yıllarında artış gösteren AKÜ değerleri sırasıyla 166,2 ve 173,7 olarak gerçekleşmiş olup 2014 yılında tekrar gerileyerek 157,5 seviyesine gerilemiştir. 2015 yılında ise artış göstererek 170,9 AKÜ değeri

olarak gerekleŒmiŒtir. 2005 – 2015 yılları arasındaki bu periyot için hesaplanmış olan AKÜ değerleri sonucunda elektrikli ısıtma cihazları aksam ve parçaları sınıfında Türkiye'nin rekabet gücünün yüksek olduğu görölmüŒtür.

GTİP 851632 Berber işlerine mahsus diğer cihazlar sınıfında 2005 yılında -348,7 olarak hesaplanan AKÜ değeri 2008 yılına kadar gerileyerek -419,5 seviyesine gelmiŒtir.2009 yılından sonra AKÜ değerlerinde artışlar olmuş olsa da 2015 yılına kadar önemli artışlar kaydedilmemiş olmakla birlikte AKÜ değerlerinin sürekli -50 sınırının çok altlarında seyrettiği saptanmıştır. Berber işlerine mahsus diğer cihazlar sınıfında Türkiye'nin rekabet gücü yoktur.

GTİP 851660 Fırınlar, ocaklar, piŒirme sacları, kaynatma halkaları, ızgaralar ve kızartma cihazları sınıfında Türkiye'nin rekabet gücü için AKÜ değerleri irdelendiğinde 2005 yılında 208,7 değerinde iken sürekli artış göstererek 2010 yılında en yüksek seviyesi olan 260,0 ve 2014 yılında 252,1 seviyesine ulaşmıştır. 2015 yılında biraz gerileme kaydetmiş ve 236,1 değerine gelmiŒtir. Fırınlar, ocaklar, piŒirme sacları, kaynatma halkaları, ızgaralar ve kızartma cihazları sınıfında Türkiye'nin rekabet gücü yüksektir.

GTİP 851671 Kahve veya çay yapmaya mahsus cihazlar sınıfında 2005 yılında -64,4 olarak hesaplanan AKÜ değerleri 2009 yılına kadar rekabet gücünün olmadığı -50 sınırının altında hesaplanmıştır. 2010 yılında artış gösterip -27,0 olarak hesaplanan AKÜ değerleri daha sonraki yıllarda tekrar gerileyerek 2015 yılında -72,7 seviyesine düşmüŒtür. Kahve veya çay yapmaya mahsus cihazlar sınıfında Türkiye'nin rekabet gücü yoktur.

GTİP 851631 Sa kurutucular sınıfında 2005 yılında -327,6 olarak gerçekleşen AKÜ değerleri 2010 yılına kadar olan periyotta yükselerek -194,3 seviyesine gelmiŒtir. 2011 yılından itibaren tekrar düşüŒe geçen AKÜ değerleri 2014 yılında -242,4 olarak ve daha sonra 2015 yılında ise -204,4 olarak gerçekleşmiştir. AKÜ değerlerinin sürekli olarak -50 sınırının çok altında kaldığı görölmüş olup Türkiye'nin sa kurutucular sınıfında rekabet gücünün olmadığı tespit edilmiştir.

GTİP 851640 Elektrikli ütüler sınıfında 2005 yılında -264,6 olarak hesaplanan AKÜ değerleri 2011 yılında -128,0 seviyesine gelmiŒtir. Daha sonraki yıllarda gerileyerek ilerleyen AKÜ değerleri 2014 yılında -166,2 ve 2015 yılında -201,0 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin Elektrikli ütüler sınıfında rekabet gücü yoktur.

3.3. Sektörün Üst Düzey Yöneticileri İle Yapılan Derinlemesine Mülakat Sonuçları

Sektörün önde gelen Arçelik, Simfer ve Femaş firmalarının üst düzey çalışanları¹ ile yapılan derinlemesine mülakattan aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Sektörün dış pazarlardaki rekabet gücünü arttıran faktörler, ürün çeşitliliğinin olması, yüksek kalite, lojistik maliyetlerinin düşük olması olarak belirtilmiştir. Sektörde Türkiye'nin rekabet gücünün yüksek olduğu ürün segmenti ise neredeyse tüm görüşülen kişiler tarafından pişirici grubu ürünleri olarak cevaplanmıştır. Türkiye'nin sektörde rekabet gücüne sahip olduğu pazarlar ise Avrupa, Ortadoğu, Türki Cumhuriyetler ve Balkan Ülkeleri olduğu ifade edilmiştir. Rekabet gücünün düşük olduğu pazarlar ise; Kuzey Amerika ürün standartları tamamen değişik olduğundan dolayı, Uzak doğu ve Güney Amerika da ise yerel üreticilerin olması, gümrüklerin yüksek olması, Çin'in bu pazarlara hakim olması ve navlunların yüksek olmasından dolayıdır. Dış pazarlardaki rekabet gücünü arttırabilmek için Türkiye'nin gerçekleştirmesi gerekenler; sağlam bir ekonomi, güçlü bir politik yapı, daha güçlü ihracatçı devlet destekleri, ar-ge destekleri, katma değerli ürünler üretmek, markalaşmak, serbest ticaret anlaşmaları ile gümrük vergilerini indirmek, uzman kadrolar ile çalışmaktır. Dış pazarlarda rekabet gücünü azaltan faktörler ise; ekonomik anlamdaki istikrarsızlık, işçilik ve maliyetin oynak olması, bölgesel siyasi olaylar, bazı bölgelere olan coğrafi uzaklık, gümrük vergileri, dampingler olarak ifade edilmiştir. Sektördeki uluslararası pazarlardaki rakiplerimiz Çin, İtalya, Kore, Avrupa ve Slovenya olarak belirtilmiştir.

¹ Mülakat yapılan üst düzey yöneticiler; Oral Bozkurt(Arçelik), Uygur Koçbuğ(Arçelik), Nedim Sayyed(Arçelik), Serdar Sözenoğlu(Arçelik), Hakan Aydınay(Simfer), Ömer Topçu(Simfer), Serden Çetin(Simfer), Emir Bilal Muhammed(Femaş).

Sonuç ve Değerlendirme

Dünya rekabetinin yoğun bir şekilde seyrettiği elektrikli ev cihazları sektörü, gerek ekonomik gerekse sağladığı istihdamlardan dolayı ülke ekonomisine katkısı olan önemli sektörlerden biridir. Dünya elektrikli ev cihazları sektörü 2015 yılı ihracatı 41,8 milyar dolar, 2015 yılı ithalat rakamı 42,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye elektrikli ev cihazları sektörünün 2015 yılı ihracatı 872,9 milyon dolar, ithalat ise 485,4 milyona ulaşmıştır.

Elektrikli ev cihazları sektörünün 2005 – 2015 dönemindeki rekabet gücünün Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler yöntemi ile incelendiği bu çalışmada Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonuna göre (GTİP) 8516 nolu gtip ve alt sektörler düzeyinde yapılan analizler doğrultusunda elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir;

- Türkiye elektrikli ev cihazları alt sektörlerinde rekabet gücüne sahip olan ürünler Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonuna göre aşağıda verilmiştir:

851621 – Depolu Isıtıcı Radyatörler

851629 – Elektrikli Isıtma Cihazları Aksam ve Parçaları

851660 – Fırınlara, Ocaklar, Pişirme Sacları, Kaynatma Halkaları, Izgaralar,
ve Kızartma Cihazları

- Türkiye elektrikli ev cihazları alt sektörlerinde rekabet gücü sınırdaki olan ürünler Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonuna göre aşağıda verilmiştir:

851690 – Elektrikli Ev Aletleri Aksam ve Parçaları

851680 – Elektrikli Isıtıcı Rezistanslar

- Türkiye elektrikli ev cihazları alt sektörlerinde rekabet gücü olmayan ürünler Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonuna göre aşağıda verilmiştir:

851650 – Mikrodalga Fırınlara

851672 – Ekmek Kızartma Makinaları

851679 – Diğer Elektrikli Ev Aletleri (Fritöz, Kettle vb.)

851633 – El Kurutma Cihazları

851610 – Elektrikli Anında veya Depolu Su Isıtıcı ve Daldırma Tipi Isıtıcılar

851632 – Berber İşlerine Mahsus Diğer Cihazlar

851671 – Kahve veya Çay Yapmaya Mahsus Cihazlar

851631 – Saç kurutucular

851640 – Elektrikli Ütüler

Çalışmada elde edilen AKÜ değerleri ile sektör içinde yapılan görüşmeler birbiri ile uyumlu sonuçlar vermiş olup bu çerçevede en çok rekabet gücünün pişirici gruplarında olduğu görülmüştür. Sektörce ortaya konulan görüşler çerçevesinde elektrikli ev cihazları sektöründe daha fazla rekabetçi olabilmek, dünya pazarlarındaki payımızı arttırmak için; sağlam bir ekonomi, güçlü bir politik yapı, daha güçlü ihracatçı devlet destekleri, ar-ge destekleri, katma değerli ürünler üretmek, markalaşmak, serbest ticaret anlaşmaları ile gümrük vergilerini indirmek, uzman kadrolar ile çalışmak gerekli görülmektedir.

Kaynakça

Adıgüzel, M. (2013). *Küresel Rekabet Gücünün Ölçülmesi ve Türkiye Bağlamında Bir Değerlendirme*, Akademik Bakış Dergisi, Sayı: 37

Adıgüzel, M. (2011). Küresel Rekabet Gücü, Türkiye İçin Sistematik ve Eklektik Bir Yaklaşım

Adıgüzel, M. (2011a). Uluslararası Rekabet Gücü Belirleyici Faktörler ve Ölçülmesi, Türkiye Bağlamında Bir Değerlendirme. Ankara: Nobel

Buckley, P. J., Pass, C. L., & Prescott, K. (1988). *Measures of International Competitiveness: A Critical Survey*. Journal of Marketing Management , 4 (2), s.175-200.

Demir, İ. (2002). *Alt Sektörlerde Rekabet Gücü Ölçüm Yöntemleri*, Planlama Dergisi, Özel Sayı, Ankara, ss.229-234.

Güleş, H. Ve Bülbül H. (2004). *Yenilikçilik, İşletmeler İçin Stratejik Rekabet Aracı*. Ankara: Nobel Dağıtım.

ITC Trademap Veri Tabanı.

J.R. Markusen (1987). Productivity, Competitiveness, Trade Performance, and Real Income, Ottawa: Economic Council of Canada for Minister of Supply and Services, Canada, s.3-7

Kaldırımıcı, N. (2003). Rekabet ve Yönetim İlişkisi, Rekabet Düzenlemeler ve Politikalar Kongresi, Muğla Üniversitesi, s. 105.
<http://www.rekabet.gov.tr/word/sempozyum/muglasempozyum.doc>, Erişim Tarihi: 11.09.2016.

Laursen, K. (1998). *Revealed Comparative Advantage and the Alternatives as Measures of International Specialisation*, Danish Research Unit For Industrial Dynamics (DRUID) Working Paper No. s.98-130.

Öztaşkın, R. (2007). “Beyaz Esya Sanayii Raporu”, Dokuzuncu Kalkınma Planı Makine ve Metal Esya Sanayii Özel ihtisas Komisyonu, Beyaz Esya Sanayii Alt Komisyonu Raporu, Ankara

T.C. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2012). Türkiye Elektrik ve Elektronik Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2012-2016

TDK Sözlüğü, Ankara, 1998

TİK Veri Tabanı.

WEF,(2011). The Global Competitiveness Report. 22.04.2016,
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GCR_Report_2011-12.pdf.

World Economic Forum, 1989, World Competitiveness Report, Geneva: IMEDE